

Οι ταινίες του αφιερώματος

***Poor Little Rich Girl*, 1965, Ασπρόμαυρο, 66'**

Ο τίτλος του *Poor Little Rich Girl* είναι ένας φόρος τιμής στην ομώνυμη ταινία του 1936, με πρωταγωνίστρια τη Shirley Temple, την οποία λάτρευε ο Άντι Γουόρχολ στα παιδικά του χρόνια. Αρχικά, προοριζόταν ως μέρος μιας σειράς ταινιών, με το γενικό τίτλο *The Poor Little Rich Girl Saga* και με πρωταγωνίστρια τη θρυλική “it girl” του Factory, Edie Sedgwick, μια σειρά που θα περιλάμβανε ακόμη τις ταινίες *Restaurant*, *Face* και *Afternoon*. Το πιο διάσημο φιλμ της τετραλογίας, το *Poor Little Rich Girl*, γυρίστηκε στο διαμέρισμα της νεαρής μούσας του Άντι Γουόρχολ στη Νέα Υόρκη, με τον ποιητή και σούπερ σταρ του Factory, Gerard Malanga, και τον Άντι Γουόρχολ να γυρίζουν ο καθένας από μία μπομπίνα 16mm, με την Έντι Σέτζγουικ να ξυπνάει, να παραγγέλλει καφέ και πορτοκαλάδα, να καπνίζει κάνοντας τις ασκήσεις της, να παίρνει χάπια και να μακιγιάρεται σε απόλυτη σιωπή, με μοναδικό soundtrack ένα δίσκο των Everly Brothers, να μιλάει στο τηλέφωνο, να περπατάει στο δωμάτιό της, να δείχνει τα ρούχα της, να περιγράφει πώς ξόδεψε όλη της την περιουσία μέσα σε έξι μήνες, να μιλάει με έναν άντρα που δεν τον βλέπουμε ποτέ on camera. Όταν τα φιλμ τυπώθηκαν, όλο το γύρισμα ήταν φλου εξαιτίας ενός προβλήματος με τους φακούς. Έτσι, ο Άντι Γουόρχολ γύρισε άλλα δύο μονοπλάνα και τα πρόσθεσε στην πρώτη μπομπίνα, την οποία και θεώρησε απολύτως φυσικό να αφήσει τελείως φλου. Με αυτό τον τρόπο, ανέδειξε τη φιλοσοφία του για ένα σινεμά που αρνείται με άποψη να ακολουθήσει τους κανόνες, που αναδίδει ομορφιά ακόμη κι όταν δεν δείχνει τίποτα, που αποθεώνει την απόλυτη “Youthquake” (όπως ονόμασε τη Σέτζγουικ η *Vogue*) μιας ολόκληρης γενιάς και που αποτυπώνει με τον πιο νεταρισμένο τρόπο την απαρχή μιας νέας, μοντέρνας ποπ εποχής.

***The Life of Juanita Castro*, 1965, Ασπρόμαυρο, 66'**

Όταν ο Άντι Γουόρχολ γνώρισε στο West Village της Νέας Υόρκης τον Waldo Diaz-Balart, η αδερφή του οποίου είχε παντρευτεί τον Φιντέλ Κάστρο προτού αυτός γίνει ηγέτης της Κουβανικής Επανάστασης, η συζήτηση έφτασε αναπόφευκτα στο μίσος του καθεστώτος για τους ομοφυλόφιλους, στα βασανιστήρια, στους εξόριστους καλλιτέχνες και στις θυελλώδεις σχέσεις του Κάστρο με τα αδέρφια του, ειδικότερα τη Χουανίτα Κάστρο. Η τελευταία είχε αντιταχθεί φανερά στις πρακτικές του αδερφού της και –όπως αποκαλύφθηκε στη συνέχεια– συνεργάστηκε με τη CIA για να φυγαδεύει όσους ήθελαν να ξεφύγουν από την Κούβα, μέχρι που και η ίδια κατέφυγε στις ΗΠΑ. Ο Άντι Γουόρχολ γοητεύτηκε τόσο από την ιστορία της, που αποφάσισε να κάνει τη ζωή της ταινία. Και το έκανε, φυσικά, με το δικό του τρόπο: βάζοντας γυναίκες να παίξουν όλους τους αντρικούς ρόλους (τον Φιντέλ και τον Ραούλ Κάστρο, αλλά και τον Τσε Γκεβέρα) και δίνοντας οδηγίες στους σούπερ σταρ του να κοιτάζουν μια κάμερα, ενώ αυτός τους τραβούσε με άλλη κάμερα, απ’ όπου και προέκυψαν οι τελικές λήψεις της ταινίας. Ο αναπόφευκτος αυτοσχεδιασμός, που εξαντλείται στο ότι ο θεατρικός συγγραφέας και μόνιμος συνεργάτης του Γουόρχολ στα σενάρια, Ronald Tavel,

διαβάζει τα λόγια στους σταρ που τα επαναλαμβάνουν, καθώς και η εξτραβαγκάντσα σάτιρα, ανυψώνονται εδώ σε ένα σχεδόν ισοπεδωτικό μανιφέστο κατά του φασισμού, της κάθε μορφής λογοκρισίας και, ταυτόχρονα, κατά όλων των συμβάσεων που θα ήθελαν μια βιογραφία φτιαγμένη με προσήλωση στη λεπτομέρεια της αναπαράστασης της εποχής και των πραγματικών γεγονότων και όχι παραδομένη στην απόλυτη αναρχία.

Kitchen, 1965, Ασπρόμαυρο, 70'

Η πιο αντιπροσωπευτική –για πολλούς– ταινία του Άντι Γουόρχολ, το *Kitchen*, ξεκίνησε με τη φιλοδοξία να γίνει το απόλυτο όχημα που θα απογείωνε το κινηματογραφικό αστέρι της Έντι Σέτζγουικ. Η βασίλισσα του Factory, όμως, δεν πήρε στα σοβαρά τη δουλειά που είχε να κάνει, με αποτέλεσμα να είναι συνεχώς μεθυσμένη, ξενυχτισμένη και μαστουρωμένη, σε βαθμό που να μη θυμάται τίποτα από τα λόγια της και να σαμποτάρει διαρκώς την ολοκλήρωση της ταινίας. Με την ίδια στο background να παραμένει, ωστόσο, αδιαμφισβήτητη πρωταγωνίστρια, το *Kitchen* γυρίστηκε εξολοκλήρου στην κουζίνα του Bud Wirtschafter, ηχολήπτη των περισσότερων ταινιών του Γουόρχολ, επειδή ο Γουόρχολ ήθελε το φόντο να είναι λευκό. Όταν ο συνεργάτης του και θεατρικός συγγραφέας Ρόναλντ Τάβελ τον ρώτησε αν ήθελε πλοκή σε αυτή την ταινία, ο Γουόρχολ απάντησε ότι δεν ήθελε πλοκή, αλλά μία κατάσταση ή καταστάσεις. Από το «καλύτερο», κατά τον Γουόρχολ, έργο που έγραψε ποτέ ο Τάβελ μέχρι την Έντι Σέτζγουικ να απαριθμεί χωρίς λόγο τα αντικείμενα που βρίσκονται στην κουζίνα, να χύνει καφέ στο τραπέζι, ενώ άνθρωποι μπαινοβγαίνουν στα λίγα τετραγωνικά που χωράει η κάμερα, η απόσταση που διανύει κανείς είναι τόσο χαοτική όσο οι φωνές που ακούγονται εκτός κάδρου και ψιθυρίζουν τα λόγια στους σούπερ σταρ της ταινίας. Μια απόσταση που δικαίως ο Norman Mailer έκρινε πως συνέλαβε όλη την ουσία της ανίας την οποία βίωνε ένας νέος τότε στην πόλη, σε μια εποχή (αυτή του τρόμου που απλωνόταν στα τέλη των 60s για να υποδεχθεί τα 70s) όπου «όλα ήταν εμποτισμένα με την οσμή βρεγμένης πετσέτας και παλιών σωλήνων».

The Nude Restaurant, 1967, Έγχρωμο, 100'

Η ταινία-απάντηση του Άντι Γουόρχολ στην επέλαση του πορνό, στα τέλη των 60s, διαδραματίζεται σε ένα εστιατόριο, όπου θαμώνες και εργαζόμενοι –όλοι άντρες, εκτός από μία γυναίκα– φοράνε στρινγκ ή είναι τελείως γυμνοί. Και αυτό είναι όλο το «σεξ» που μπορεί να δει κανείς στα 100 λεπτά που διαρκεί το *The Nude Restaurant*. Βρισκόμαστε στο 1967 και είναι της μόδας να μιλάς κατά του Ρίτσαρντ Νίξον και να καταδικάζεις τον πόλεμο στο Βιετνάμ (θα το κάνει ο θρυλικός Taylor Mead με έναν υποτιθέμενο φαντάρο που τον υποδύεται ο Julian Burroughs), αλλά η Viva –η σούπερ σταρ των σούπερ σταρ του Factory– έχει πιο σοβαρά θέματα με τα οποία θέλει να ασχοληθεί και πολύ χρόνο στην κάμερα να τα αναλύσει: την καθολική της ανατροφή, την πραγματικά αξέχαστη εμπειρία της με έναν ακόλαστο ιερέα, το καυτό θέμα της παρθενιάς. Ένα απολαυστικό παραλήρημα –που διακόπτεται από τη χρήση στροβοσκοπικών φώτων που ενοχλούν τόσο πολύ τη Viva, ώστε να γυρίσει στην

κάμερα και να ζητήσει «διάλειμμα»–, το οποίο ο Γουόρχολ απολαμβάνει με πρωτοφανή αθωότητα, παραδίδοντας ένα ακαριαίο χτύπημα-μάθημα πάνω στη σοβαροφάνεια και την πραγματικά πολιτική διάσταση του σινεμά.

Vinyl, 1965, Ασπρόμαυρο, 70'

Ο Άντι Γουόρχολ επιχείρησε την πρώτη μεταφορά στο σινεμά του βιβλίου του Anthony Burgess, *To Kουρδιστό Πορτοκάλι*, τα δικαιώματα του οποίου είχε αποκτήσει μόλις για 3.000 δολάρια. Σε διασκευή του μόνιμου συνεργάτη του, Ρόναλντ Τάβελ, το *Vinyl* απλώνεται με όρους off-off-off-Broadway πάνω στους πάντα έτοιμους για αυτοσχεδιασμό σούπερ σταρ του Factory (εδώ γίνεται και η πρώτη μη ομιλούσα εμφάνιση της Έντι Σέτζγουικ), με τον ποιητή Τζέραρντ Μαλάνγκα στο ρόλο του αρχηγού της συμμορίας, Βίκτορ (και όχι Άλεξ), λάτρη της μαύρης μουσικής (και όχι του Μπετόβεν), στο απόλυτο κοινωνικοπολιτικό σχόλιο του Άντι Γουόρχολ για την Generation X, πολύ προτού καν αυτή υπάρξει ως έννοια. Με την κάμερα ακίνητη, εκτός από το πρώτο διάσημο κοντινό πλάνο στο πρόσωπο του πρωταγωνιστή του, ο Άντι Γουόρχολ μετατρέπει το κείμενο του Μπέρτζες σε ένα raw αφήγημα, όπου το να είσαι νέος σημαίνει ότι είσαι εγκλωβισμένος μέσα στον περιορισμένο χώρο που ορίζει η κάμερα, ότι κοιτάς τη βία να διαδραματίζεται πάντα off screen και ότι το “Nowhere to Hide” των Martha & The Vandellas είναι το ιδανικό soundtrack ενός S&M ντελίριου. Πίσω από ένα τζούκμποξ, όπου ανάμεσα σε βασανιστήρια και κενούς χρόνους ακούγονται οι Isley Brothers, οι Rolling Stones και οι Kinks, το *Vinyl* συστήνει και τους πρώτους πανκ – της ζωής και του σινεμά.

The Velvet Underground and Nico: A Symphony of Sound, 1966, Ασπρόμαυρο, 67'

Το πιο διάσημο φιλμ που γύρισε ποτέ ο Άντι Γουόρχολ για τους Velvet Underground, το συγκρότημα που γεννήθηκε και «πέθανε» (μέσα) στο Factory, δεν είναι παρά μια πρόβα, ένας αυτοσχεδιασμός από την κόλαση που συνέβη τον Ιανουάριο του 1966. Ο Lou Reed και ο Sterling Morrison παίζουν τις ηλεκτρικές τους κιθάρες, η Maureen Tucker δίνει το ρυθμό με το λιτό σετ ντραμς, ο John Cale εναλλάσσεται μεταξύ της ηλεκτρικής βιόλας και του μπάσου, ενώ η Nico χτυπάει ρυθμικά μια μαράκα πάνω σε ένα ντέφι, την ίδια στιγμή που στα πόδια της παίζει ο γιος της, Ari. Η πρόβα θα διακοπεί από την Αστυνομία της Νέας Υόρκης, μετά από υποτιθέμενα παράπονα για υπερβολικό θόρυβο, με την εικόνα να ανοίγει για να αποκαλύψει ένα από τα λίγα καταγεγραμμένα γενικά πλάνα του Factory, αλλά και τον ίδιο τον Άντι Γουόρχολ μπροστά από την κάμερα. Το *The Velvet Underground and Nico* προοριζόταν να παίζει κατά τη διάρκεια του soundcheck, πριν από τις συναυλίες του συγκροτήματος, αλλά τελικά έμεινε στην ιστορία ως ένας τολμηρός πειραματισμός πάνω στον ήχο, την εικόνα και το ίδιο το rock 'n' roll – ένα πρώιμο βιντεο κλιπ φτιαγμένο για να σε υπνωτίσει ή να σε κρατήσει ξύπνιο με την ίδια ακριβώς ένταση την ίδια ακριβώς στιγμή.

Sleep, 1963, Ασπρόμαυρο, Βωβό, 321'

Το *Sleep* δεν δείχνει τίποτα περισσότερο αλλά και τίποτα λιγότερο από τον ποιητή και περφόρμερ John Giorno, φίλο και εραστή εκείνη την εποχή του Άντι Γουόρχολ, να κοιμάται επί 5 ώρες και 20 λεπτά. Αυτή ήταν η πρώτη ταινία που γύρισε ποτέ ο Γουόρχολ σε 16mm και η πρώτη του προσπάθεια να κάνει ένα «αντί-φιλμ», σινεμά παρατήρησης δηλαδή, στο οποίο μια στατική κάμερα παρατηρεί ένα αντικείμενο για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα – θα ακολουθούσε το *Empire*, διάρκειας οκτώ ωρών. Το *Sleep*, μια άσκηση ηδονοβλεψίας και μια από τις πιο διάσημες σπουδές πάνω στο «άγνωστο» μιας τόσο οικείας ανθρώπινης κατάστασης όσο είναι αυτή του ύπνου, παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στις 17 Ιανουαρίου του 1964 από τον Jonas Mekas στο Gramercy Arts Theater, σε μια προβολή που προοριζόταν να συγκεντρώσει χρήματα για την ενίσχυση του The Film-Maker's Cooperative, μιας ομάδας αβανγκάρντ κινηματογραφιστών της εποχής. Από τα 9 άτομα που παραβρέθηκαν στην πρεμιέρα της ταινίας, τα δύο έφυγαν μέσα στην πρώτη ώρα. Το *Sleep*, όμως, δεν άργησε να γίνει ο πρώτος μεγάλος underground θρύλος της φιλμογραφίας του Άντι Γουόρχολ, ένα κυριολεκτικά... διαρκές debate πάνω στην ανία, την εσωτερική περιπέτεια, την εισβολή της κάμερας στην πραγματικότητα, με τον ίδιο τρόπο που αυτή διακόπτεται από ένα όνειρο, μια ερωτική φαντασίωση, μια ανεπαίσθητη κίνηση του ανθρώπινου σώματος.